

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था तथा मिलिजुली समूह गठन र परिचालन कार्यविधि

२०७७

पृष्ठभूमि:

जीता
प्रदेश क्र. ३१.

गढी गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सहभागिता र स्वामित्वमा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्न, कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न, प्रतिफलमा पहुँच अभिवृद्धि गर्न साथै अनुगमन तथा मुल्यांकन प्रकृयामा समेत सक्रिय सहभागिता सुनिश्चित गर्न पालिका स्तरमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई संगठीत गर्न आवश्यक हुन्छ । यसै प्रयोजनका लागि पालिका स्तरमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था, बडा तथा टोल स्तरमा मिलिजुली समूह गठन र परिचालन गर्न यो कार्यविधि तयार गरिएको छ ।

१. उद्देश्यः

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु (बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका हकमा परिवारका सदस्यहरु) लाई संगठीत गरी उनीहरुको आर्थिक, सामाजिक राजनीतिक सहभागिता अभिवृद्धि गर्न बचत गर्ने बानीको विकास, सिकाई आदान प्रदान, आपसी सहयोग अभिवृद्धि साथै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका अधिकार प्राप्ति पहुँचयुक्त वातावरण तथा समावेशी समुदाय निर्माणका लागि आवश्यक पैरवी गर्नु अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूहको मुख्य उद्देश्य हो ।

२. संगठनात्मक संरचना:

प्रत्येक पालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको एउटा संस्था हुनेछ भने हरेक बडामा एउटा बडास्तरको मिलिजुली समूहका साथै टोल स्तरमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको बसोवासको संख्या वा आवश्यकताका आधारमा मिलीजुली समूहहरु गठन हुनेछन् । एउटा पालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूहहरुको सांगठनीक हाँचा निम्नानुसार हुनेछ ।

(१) ग्रामीण समिति
(२) बडा समिति
(३) टोल समिति
(४) मिलिजुली समूह

पालिकातह   *वडातह*   *टोलतह*

<i>वडा मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>
<i>वडा मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>
<i>वडा मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>
<i>वडा मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>
<i>वडा मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>	<i>टोल मिलिजुली समूह</i>

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था

३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था तथा मिलिजुली समूहहरु गठन विधि:

क) गढी गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था गठन:

गढी गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्थाको गठन विधि देहाय अनुसार हुन्छ ।

- गढी गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पुर्ण वडाबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको भेला गर्ने । यदि पालिका भित्र वडा स्तरिय मिलिजुली समूहको गठन पहिले नै भएको अवस्थामा प्रत्येक मिलिजुली समूहहरुबाट अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष तथा सदस्यहरुको भेला गर्ने । बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गताको हकमा निजलाई प्रत्यक्ष पालनपोषण गर्ने नीजहरुका अभिभावक अथवा सदस्यलाई आमन्त्रण गर्ने ।
- सो कार्यक्रममा राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपालमा आवद्ध जिल्लामा कृयाशील संस्थाका प्रतिनिधि (भएको खण्डमा), पालिकाका प्रमुख, उप प्रमुख तथा प्रशासकिय अधिकृत, करुणा फाउण्डेशन नेपालको जिल्ला प्रतिनिधीलाई बोलाउने ।

- ~~प्राप्ति लिखित छुनिव~~ ~~मालामा~~ ~~कार्य समिति~~
- सो भेलामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्था गठनका विषयमा छलफल गर्ने र संस्था गठन गर्ने विषयमा सहमती निर्माण आपसी सहमती वा प्रजातान्त्रीक विधी द्वारा संस्था गठन गर्ने ।
  - प्रत्येक बडावाट प्रतिनिधित्व हुने गरी कम्तिमा ११ सदस्य छानेर संस्थाको^{कार्य} समिति निर्माण गर्ने । समिति निर्माण गर्दा सम्भव भए सम्म दसै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूवाट ४० प्रतिशत महिला समावेशी सुनिश्चित गर्ने ।
  - यसरी चुनिएका सदस्यहरू मध्येवाट सर्वसहमतीका साथ एक जना अध्यक्ष, एक जना उपाध्यक्ष, एक जना सचिव जना सह-सचिव एक जना कोषाध्यक्ष र बाँकी सदस्यहरूको चयन गर्ने ।
  - संस्थाको कार्य समितिको म्याद ३ वर्षको राख्ने र प्रत्येक ३ वर्षमा नयाँ कार्य समितिको चयन गर्ने ।
  - संस्था गठन भई सकेपछि संस्थाको कानुनी अस्तित्व स्थापनाका लागि सम्बन्धीत पालिकामा दर्ता गर्ने ।
  - यदि यो कार्यक्रम शुरु हुनु भन्दा अगावै पालिकामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्था गठन भई संचालनमा रहेको छ भने एक कार्यकाल त्यही समितिलाई काम गर्ने जिम्मेवारी दिने ।
  - पालिकामा एक भन्दा बढि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्था गठन भई संचालनमा रहेका छन् भने पालिकाले सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि काम गर्ने कुनै एक संस्थालाई अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमका लागि फोकल संस्थाको रूपमा चयन गर्ने ।

ख) बडा स्तरमा मिलिजुली समूह गठन:

- बडा भित्र रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको भेला गर्ने । बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका हकमा परिवारका सदस्यहरूलाई आमन्त्रण गर्ने ।
- सो कार्यक्रममा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पालिका स्तरीय संस्थाको अध्यक्ष एंवं प्रतिनिधीहरू र स्थानीय जनप्रतिनिधीहरू (बडा अध्यक्ष र सदस्यहरू) लाई पनि बोलाउने ।

~~प्राप्ति लिखित छुनिव~~ ~~मालामा~~ ~~कार्य समिति~~ ~~मालामा~~ ~~कार्य समिति~~

स्तरीय मिलिजुली समूहहरू

- भेलामा वडा स्तरीय मिलिजुली समूहहरूको आवश्यकता, औचित्य र महत्वका सम्बन्धमा छलफल गरी वडा स्तरीय मिलिजुली समूह गठनमा सहमती बनाउने ।
- वडा स्तरीय मिलिजुली समूह संचालनका लागि एक समिति गठन गर्ने । समितिमा एक जना अध्यक्ष, एक जना उपाध्यक्ष, एक जना सचिव, एक जना सह-सचिव, एक जना कोषाध्यक्ष र ४ जना सदस्यहरूको छनौट गर्ने ।
- वडा स्तरीय मिलिजुली समूहमा वडाको अध्यक्ष संरक्षक र समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ता सल्लाहकारको रूपमा रहने ।
- समितिको स्प्याद ३ वर्षको हुने । तीन वर्ष पश्चात समिति पुनर्गठन गर्ने ।
- वडा स्तरीय मिलिजुली समूहमा सबै टोल स्तरीय मिलिजुली समूहहरूको प्रतिनिधीत्व गराउने ।

ग) टोल स्तरमा मिलिजुली समूहहरू गठनः

- वडाका प्रत्येक टोलमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्ति हरूको भेला गर्ने । बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका हकमा परिवारका सदस्यहरूलाई आमन्वयन गर्ने । भेलामा समूह गठनको आवश्यकता र औचित्यका बारेमा छलफल गर्ने ।
- समूह गठनमा सामुहिक सहमती बनाएर टोलमा रहेका सबै व्यक्तिहरूको सहभागिता हुने गरी एउटा समूह बनाउने ।
- यदि एउटा टोलमा १५ जना भन्दा बढी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेछन् भने एक भन्दा बढी समूह बनाउन सकिने ।
- एउटा टोलमा थोरै मात्र (५ भन्दा कम) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेछन् भने दुई वटा टोलमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनीहरूका परिवारका सदस्यहरूलाई मिलाएर मिलिजुली समूहहरू गठन गर्ने ।
- समूहमा एक जना अध्यक्ष, एक जना सचिव र एक जना कोषाध्यक्ष चुन्ने र अरु सबैलाई सदस्य बनाउने ।

- ~~लैली~~ ~~कुमारी~~ ~~हुने~~ // मालती // ~~बालक~~ ~~बालिका~~
- टोल मिलिजुली समूहको अध्यक्ष, सचिवको र कोषाध्यक्षको पदावदी ३ वर्षकी हुने । तीन वर्ष पश्चात अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्ष पुनः चयन गर्नुपर्ने ।

४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्थार मिलिजुली समूहको सदस्य हुन आवश्यक न्यूनतम योग्यता:

देहायको न्यूनतम योग्यता भएका व्यक्तिहरू र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्था र मिलिजुली समूहहरूको सदस्य हुन सक्नेछन् ।

क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्थाको सदस्यः

- सम्बन्धित पालिकामा स्थायी वसोबास गर्ने अपाङ्गता भएको व्यक्ति । बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका हकमा उनीहरूको परिवारको सदस्य ।
- अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गरेको व्यक्ति ।
- १८ वर्ष उमेर पुरा भएको ।

ख) वडा मिलिजुली समूहको सदस्यः

- सम्बन्धित वडामा स्थायी वसोबास गर्ने अपाङ्गता भएको व्यक्ति । बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका हकमा उनीहरूको परिवारको सदस्य ।
- अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गरेको व्यक्ति ।
- १८ वर्ष उमेर पुरा भएको ।

ग) टोल मिलिजुली समूहको सदस्यः

- सम्बन्धित टोलमा बसोबास गरिरहेको अपाङ्गता भएको व्यक्ति । बौद्धिक अपाङ्गता अटिजम र श्रवण दृष्टिविहिन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका हकमा उनीहरूको परिवारको सदस्य ।
- १८ वर्ष उमेर पुरा भएको ।

५. सदस्यता खारेज हुने अवस्था:

~~लैली~~ ~~कुमारी~~ ~~हुने~~ // मालती // ~~बालक~~ ~~बालिका~~

~~माला~~ भूति व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूहका
देहायका अवस्थामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूहका
सदस्यहरुको सदस्यता खारेज हुनेछ ।

- खराब आचरण देखाएमा,
- समूह वा संस्थाको आर्थिक हिनामिना गरेमा,
- आफु बसेको पालिकाबाट बसाई सरेर अन्यत्र गएमा,
- सदस्य स्वयले सदस्यता परित्याग गर्न चाहेमा ,
- मृत्यु भएमा ।

६. संस्था तथा समूहलाई प्रभावकारी परिचालन गर्नका लागि देहायका कामहरुमा ध्यान दिनु पर्दछ ।

- तालिका बनाई समूहको नियमित (कम्तीमा पनि मासिक) बैठक गर्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु र उनीहरुका परिवारका सदस्यहरुको सशक्तिकरण सम्बन्धी तालिमहरु प्रदान गर्ने,
- सदस्यहरुलाई निरन्तर सूचना र जानकारी दिने,
- समूह मार्फत बचत तथा ऋण परिचालन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- अनुभव, सिकाई र भोगाईको आदान प्रदान गर्ने,
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु माथि हुने विभेद, शोषण र हिसा विरुद्ध संगठित आवाज उठान गर्ने ,
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अर्थपुर्ण सहभागितामा जोड दिने,
- निष्कृत सदस्यहरुलाई उत्प्रेरणा जगाई समूहमा आबद्ध गराईरहने,
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुले हासिल गरेका सफलताका कथाहरु सुनाउने,

७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूहहरुको भुमिका तथा कार्यहरु:

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई संगठित गरी उनीहरुलाई परिचालन गर्न अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूहहरुको महत्वपुर्ण भुमिका हुन्छ । संस्था र मिलिजुली समूहहरुले जती सक्रिय रूपमा काम गर्दछन् अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुले त्यती नै सेवा, सुविधा र अधिकार प्राप्त गर्न सफल हुन्छन् ।

क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्थाको भूमिका तथा कार्यहरु:

संस्थाको भूमिका र कार्यहरु निम्नानुसार रहने:

- संस्थाको मासिक बैठक संचालन तथा बैठकबाट भएका निर्णयहरुलाई अभिलेख गर्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन र नियमित रूपमा अपडेट गर्ने ।
- अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमले लक्षित वर्गलाई फाइदा पुऱ्याए नपुऱ्याएको अनुगमन गर्ने ।
- सिविआर सहजकर्ताले गरेको कामको अनुगमन गर्ने ।
- बडा स्तरीय तथा टोल स्तरीय मिलिजुली समूहहरुको सवलीकरण र सशक्तिकरण गर्ने ।
- पालिकामा रहेका प्रत्येक बडा स्तरीय मिलिजुली समूह परिचालनका लागि संस्थाका कार्यसमितिका एक एक जना सदस्यलाई जिम्मेवारी तोक्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उनीहरुका परिवारका सदस्यहरुका लागि उद्यमशीलता, आय आर्जन तथा सिपमुलक तालिमहरु संचालन गर्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको रोजगारीका लागि सरोकारवालाहरुसँग बहस, छलफल र पैरवी गर्ने
- अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रममाका प्रत्येक गतिविधीहरुमा सक्रिय सहभागीता जनाउनुका साथै कार्यक्रमको प्रभावकारीता अनुगमन गर्ने ।
- बडा मिलिजुली समूहहरुबाट संचालन हुने बचत तथा ऋण कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने ।
- अपाङ्गताका क्षेत्रमा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न बडा तहको कार्यक्रम तर्जुमा भेलाहरुमा सक्रिय सहभागीता जनाउने र अपाङ्गताका क्षेत्रमा प्रभावकारी कार्यक्रमहरु बनाउन तथा बजेट छुट्याउन बडा तथा पालिकालाई अनुरोध गर्ने ।
- अपाङ्गताका क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्थाहरुसँग समन्वय गरी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सेवा सुविधा दिलाउन सहयोग गर्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकारका लागि सरोकारवाला निकायहरुसँग निरन्तर बहस, छलफल र पैरवी गर्ने ।

- ~~प्राप्ति का अधिकार संचालन मानव समूहको विद्यालय स्कूलस्थिर संस्था वडा भवन आदी अपाङ्गता भएका व्यक्ति र उनको परिवारमा आर्थिक एवं सामाजिक रूपमा शसक्तिकरण गर्नमा नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्ने ।~~
- सहकारी निर्माणका लागि नेतृत्व गर्ने, सहकारी संचालन गरी अपाङ्गता भएका व्यक्ति र उनको परिवारमा आर्थिक एवं सामाजिक रूपमा शसक्तिकरण गर्नमा नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्ने ।
  - आफ्नो पालिकामा निर्माण हुने सार्वजनिक संरचनाहरू (जस्तै विद्यालय, स्कूलस्थिर संस्था, वडा भवन आदी) अपाङ्गता मैत्री बनाउन पहल र पैरवी गर्ने ।
  - वडा तथा टोल स्तरिय मिलिजुली समूहहरूमा कुनै समस्या आए त्यसको निराकरण गर्ने

ख) वडा स्तरिय मिलिजुली समूहको भुमिका तथा कार्यहरू:

- वडा स्तरिय मिलिजुली समूहको नियमित बैठक गर्ने तथा बैठकका निर्णयहरूलाई अभिलेख गर्ने ।
- समूहको बैठकका लागि पत्राचार गर्ने, बैठकको माइन्युट लेखे र प्रशासनिक काम गर्ने जिम्मेवारी समूहको सचिवले गर्ने ।
- टोल स्तरिय मिलिजुली समूहहरूको गठन र परिचालन गर्ने ।
- प्रत्येक टोल स्तरिय मिलिजुली समूह परिचालन गर्न वडा स्तरिय मिलिजुली समूहको कार्य समितिमा रहेका एक एक जना सदस्यलाई जिम्मेवारी दिने ।
- बचत तथा ऋण कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- समूहको बचत तथा ऋण लगानीको हिसाब किताब राखे, अन्य आम्दानी खर्चको हिसाब किताब राखे र समूहको कोषको संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी कोषाध्यक्षको हुनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको रोजगारीका लागि सरोकारवालाहरूसँग बहस छलफल र पैरवी गर्ने
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारका विषयमा आम भागरिकलाई सूचित गराउने ।
- नेपाल सरकारले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि व्यवस्था गरेको सेवा सुविधाहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले पाए नपाएको एकिन गर्ने । नपाएको भए सो सेवा उपलब्ध गराउन पहल गर्ने ।

~~मा लगी~~

- माला*
- आपनो बडामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु माथि हुने शोषण, विभेद र हिसा विरुद्ध आवाज उठाउने ।
  - आपनो बडामा निर्माण हुने सार्वजनिक संरचनाहरु (जस्तै विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, बडा भवन आदी) अपाङ्गता मैत्री बनाउन पहल र पैरवी गर्ने ।
  - पालिकाले आपनो बडामा अपाङ्गताका क्षेत्रमा विनियोजन गर्ने रकमको सही सदुपयोग गर्ने गराउने ।
  - अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सहभागिता बृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरु संचालनका लागि पहल गर्ने ।
  - बडामा हुने हरेक विकास निर्माणका कामहरुमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको प्रतिनिधीत्व गर्ने गराउने ।
  - अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमलाई बजेट विनियोजन गर्न बडाका जनप्रतिनिधीसँग छलफल, समन्वय एवम् पैरवी गर्ने ।
  - वार्षिक योजना निर्माण कार्यक्रममा सहभागी भई समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम तथा अपाङ्गता रोकथाम कार्यक्रम बनाउने ।
  - अपाङ्गताका शिर्षकमा बडाबाट विनियोजन हुने रकम यसै कार्यक्रम मार्फत परिचालन गर्ने ।
  - कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनका लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्तालाई सहयोग गर्ने ।
  - सिविआर सहजकर्ताले गरेको कामको अनुगमन गर्ने ।
  - समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत हुने प्रत्येक कार्यक्रममा सहभागिता जनाउने ।
  - कार्यक्रमले लक्षित वर्गलाई फाइदा पुऱ्याए नपुऱ्याएको अनुगमन गर्ने ।

ग) टोल स्तरीय मिलिजुली समूहहरुको भुमिका तथा कार्यहरु:

- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।
  - अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्र बनाउन सहयोग गर्ने ।
  - अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई स्वावलम्बन समूहमा आबद्ध गराउने ।
- माला*

- मालती*
- मासिक रूपमा समूहको बैठक संचालन गर्ने र बैठकबाट भएका निर्णयहरुको अभिलेख राख्ने ।
  - समूहको बैठकमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका समस्याहरुका बारेमा छलफल गर्ने ।
  - समूहका सदस्यहरुबाट मासिक रूपमा तोकिएको बचत संकलन गर्ने र वडा स्तरिय मिलिजुली समूहमा बचत पठाउने ।
  - वडा मिलिजुली समूहबाट ऋण लिएका सदस्यहरुबाट ऋणको किस्ता संकलन गरी वडा मिलिजुली समूहमा पठाउने ।
  - समूहका सदस्यलाई ऋण चाहिएमा ऋण लगानीका लागि वडा स्तरिय मिलिजुली समूहमा सिफारीस गर्ने ।
  - समूहको बैठकको माईन्युट लेख्ने, बचत संकलन र जम्मा गरेको हिसाब किताब राख्ने, ऋण लगानीका लागि सिफारीस गरेको पत्र लेख्ने जिम्मेवारी समूहको सचिवको हुनेछ ।
  - पालिकाको वार्षिक कार्यक्रममा आफ्ना विषयहरु समाविष्ट गराउन टोल स्तरिय कार्यक्रम तर्जुमा बैठकरभेलाहरुमा सहभागि हुने एवं तथ्यगत रूपमा आफ्ना मुद्दाहरु राख्ने ।

d. संरक्षक र सहजकर्ता सम्बन्धी व्यवस्था:

वडा तथा टोल मिलिजुली समूहहरु र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्थाको संरक्षक र सहजकर्ता सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरुको संस्था: संस्थाको संरक्षक सम्बन्धित गाउँरनगरपालिकाको उपाध्यक्ष वा उपप्रमुख हुनेछ भने पालिकामा कार्यरत सबै समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताहरुले सस्थालाई आवश्यकता अनुसार सहयोग गर्ने ।
- वडा मिलिजुली समूह: वडा स्तरिय मिलिजुली समूहको संरक्षक सम्बन्धीत वडाको वडाध्यक्ष हुनेछन् भने पालिकामा रहने सहजकर्ताहरुले सम्बन्धीत वडाको समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना सहजकर्ताको रूपमा सहयोग गर्ने ।

- टोल मिलिजुली समूहः टोल ~~स्थानिय~~ मिलिजुली समूहको संरक्षक सम्बन्धीत वडाको वडाध्यक्षले तोकेको वडासिद्धस्य हुनेछ भने सहजकर्ता सम्बन्धीत वडाको समुदायमा आधारीत पुनर्स्थापना सहजकर्ता हुनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संस्था र मिलिजुली समूह संचालनमा समुदायमा आधारीत पुनर्स्थापना सहजकर्ताको भुमिका देहाय अनुसार हुनेछ ।
- वडा तथा टोल मिलिजुली समूहका मासिक बैठक संचालनमा सहजीकरण गर्ने ।
- समुह सदस्यहरुको समूह प्रतिको कामकर्तव्य तथा जिम्मेवारीका बारेमा जानकारी गराउने ।
- मासिक रूपमा हुने बचत संकलन, ऋण लगानी तथा असुलीको स्पष्ट हिसावकिताव/लेखा राख सिकाउने ।
- अपाङ्गता रोकथाम र पुनर्स्थापना सम्बन्धी विषयमा समूहका सदस्यहरुलाई जानकारीमूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- मासिक रूपमा समूहको प्रगति प्रतिवेदन बनाई पालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालय बुझाउने ।
- स्थानीय स्तरमा सञ्चालित विभिन्न आयमुलक तथा लघुउद्यम सम्बन्धी कार्यक्रमहरुमा समन्वय तथा सम्पर्क स्थापना गर्नामा समूहलाई सहजीकरण गर्ने ।
- समुहका सदस्यहरुलाई राज्यबाट उपलब्ध हुने आर्थिक एवं सामाजिक सेवाहरु लिन सहजीकरण गर्ने ।
- घर, विद्यालय, सार्वजनिक स्थलहरु अपाङ्गता मैत्री बनाउनका लागि समूहका सदस्यहरुसँग मिलेर सम्बन्धित पक्षहरुसँग छलफल तथा पैरवी गर्ने ।
- टोल मिलिजुली समूह, वडा मिलिजुली समूह तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका संस्थाहरुका बीचमा पारस्परिक समन्वय र सम्बन्धलाई विकसित गर्न सहयोग गर्ने ।

१०. क्षमता अभिवृद्धि र सशक्तिकरण

लिखि *माला* *माला* *माला* *माला*

जिविकोपार्जन कार्यक्रम लगायत अन्य कार्यक्रमहरु संचालन गर्न सकिय, व्यवस्थित र प्रभावकारी संस्थारसमुह आवश्यक हुन्छ । अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरुको संस्था, बडा तथा टोल मिलिजुली समूहहरुको आवश्यक समता विकास र सशक्तिकरणका लागि समुह गतिशीलता, नेतृत्व विकास, व्यबस्थापन आदि विषयमा आवश्यक क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिने ।

११ बिविध

- (क) यो कार्यविधि प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालय प्रदेश नं १ करुणा फाउण्डेशन र राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपालद्वारा संचलित अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना परियोजना कार्यान्वयनका लागि बनाइएको हो ।
- (ख) यो कार्यविधि राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपालले कार्यान्वयन गर्नेछ । टोल बडा र पालिका स्तरमा संस्था र समुह गठन गर्दा राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपाल वा महासंघले तोकेका प्रतिनिधि उपस्थित हुन अनिवार्य छ ।
- (ग) यो कार्यविधि २०७७साल श्रवण महिना देखी लागु हुनेछ ।
- (घ) यो कार्यविधिमा कुनै दुविधा भएमा सामाजिक विकास मन्त्रालय, राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपाल, करुणा फाउण्डेशन नेपालसँग र आवश्यकता अनुसार पालिकाका प्रमुख वा अन्य कर्मचारीहरु समेतको उपस्थितिमा सम्पन्न गर्न सकिनेछ ।

अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम
 मिलिजूली समूह, बडा नं. .... गढी गाउँपालिका, सुनसरी जिल्ला
 बैठक नियमिति का
 और सदन
 एवं विधायक
 बैठक नं. ....

आज मिति ..... का दिन यस ..... मिलिजूली समूहको बैठक समूहका ..... , श्री ..... ज्यूको अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिका सदस्यहरुको उपस्थितीमा बसी निम्न लिखित प्रस्तावमा छलफल गरी देहाय बमोजिमका निर्णयहरु गरियो ।			
उपस्थिती			
क्र. सं.	नाम थर	पद	दस्तखत
१			
२			
३			
४			

प्रस्तावहरु:

१. .....
२. .....
३. .....

निर्णयहरु:

.....

अध्यक्षको दस्तखत: ..... मिति: .....

 मालती